

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงเกือบสองทศวรรษ ที่ผ่านมา มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยตลอดจาก 474.7 พันล้านบาทในปี พ.ศ. 2529 เป็น 6,472 พันล้านบาทในปี พ.ศ. 2546 โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ประเทศไทยขาดดุลการค้ามา โดยตลอด และมีแนวโน้มจะขาดดุลเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 ซึ่งประเทศไทยเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ค่าเงินบาทได้อ่อนตัวลงเกือบเท่าตัว ซึ่งส่งผลให้การขาดดุลการค้าลดลง และเปลี่ยนมาเกินดุลในปี พ.ศ. 2541 อย่างไรก็ตาม การเกินดุลการค้าลดลงจาก 474.02 พันล้านบาทในปี พ.ศ. 2541 เป็น 195.83 พันล้านบาทในปี พ.ศ. 2546 ตลาดสินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และอาเซียน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มประเทศคู่เจรจาการค้าวิภาคิกับประเทศไทย จำนวน 8 ประเทศ (สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ออสเตรเลีย อินเดีย นิวซีแลนด์ บาร์เรน และเปรู) พบว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปยังกลุ่มคู่เจรจาเหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 42.2 ของการส่งออกโดยรวมของประเทศไทย โดยสัดส่วนการส่งออกสูงสุดคือ สหรัฐอเมริกา รองลงมาคือ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และออสเตรเลีย ตามลำดับ ทั้งนี้ ประเทศไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศอื่น ๆ คือ อินเดีย นิวซีแลนด์ บาห์เรน และเปรู ค่อนข้างน้อย โดยรวม 4 ประเทศ เท่ากับร้อยละ 1.2 ของการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย ในด้านการนำเข้านั้น แหล่งนำเข้าที่สำคัญของประเทศไทยเมื่อพิจารณาโดยสัดส่วนการนำเข้ายังคงเป็นแหล่งเดียวกับตลาดส่งออก เมื่อพิจารณาจากกลุ่มประเทศคู่เจรจาการค้าวิภาคิกับประเทศไทย ทั้ง 8 ประเทศ พบว่าในปี พ.ศ. 2546 สัดส่วนการนำเข้าสินค้าของประเทศไทยจากกลุ่มประเทศคู่เจรจาเหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 45.2 ของการนำเข้ารวมของประเทศไทย โดยสัดส่วนการส่งออกมาประเทศไทยสูงสุดคือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามลำดับ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2547)

ในปัจจุบันแต่ละประเทศประสบปัญหาภาวะค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการอุดหนุนภาคการเกษตรที่สูงขึ้น และเป็นเหตุสำคัญให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ และเกิดความผันผวนอย่างรุนแรง ทำให้มีการนำการค้าสินค้าเกษตรเข้าสู่หัวข้อตกลงของแกตต์ (GATT) รอบอุรุกวัย (นิพนธ์

พัวพวงศกร, 2539) โดยแต่ละประเทศ ได้หันมาใช้แนวทางการรวมกลุ่มทางภูมิภาค และการเจรจาแบบทวิภาคีกันมากขึ้น ประเด็นหลักของการเจรจาการทำความตกลงการค้าเสรีดังกล่าว คือ การลดภาษีศุลกากรและอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-Tariff Barriers; NTBs) (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2547)

ประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีการลงนามในความตกลงเร่งการลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยสาระสำคัญของความ ตกลงครอบคลุมเรื่องการลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการ ตามพิกัดศุลกากรตอนที่ 07-08 (116 รายการ ตามพิกัดศุลกากร 6 หลัก) ให้เหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา ส่งผลให้การค้าผักและผลไม้ระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีน มีการนำเข้าและส่งออกกระหว่างกันมากขึ้น (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2549)

กระเทียมเป็นสินค้าเกษตรชนิดหนึ่งที่อยู่ภายใต้ความตกลงเรื่องการลดภาษี ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2548 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2549 ประเทศไทยมีการนำเข้ากระเทียมสด (Garlic; HS Code 0703.200.007) จำนวน 43,777,893 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 225,512,797 บาท ในขณะที่มีการส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีน 38,850 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 790,975 บาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันกับปี พ.ศ. 2547 พบว่า ประเทศไทยมีการนำเข้า จากสาธารณรัฐประชาชนจีน 50,515,693 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 241,079,299 บาท ในขณะที่ไม่มีการส่งออกไปยังจีน (กรมศุลกากร, 2549)

ได้มีการคาดการณ์สถานการณ์การผลิตกระเทียม (Garlic) คาดว่าในปี พ.ศ. 2550 (ปีเพาะปลูก 2549/2550) จะมีเนื้อที่เพาะปลูก รวมทั้งประเทศ 83,060 ไร่ ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 จำนวน 1,118 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 1.33 ผลผลิตรวมทั้งประเทศประมาณ 81,361 ตัน ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 ประมาณ 15 ตัน หรือลดลงร้อยละ 0.02 ผลผลิตต่อไร่จะได้ประมาณ 980 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2549 จำนวน 13 กิโลกรัม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.34 ในภาพรวมคาดว่าเนื้อที่เพาะปลูกกระเทียมลดลงจากปี พ.ศ. 2549 โดยเฉพาะแหล่งผลิตทางภาคเหนือ เช่น แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา และอุดรดิตต์ เนื่องมาจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดกรอบแผนปรับโครงสร้างสินค้ากระเทียม โดยจัดสรรเงินชดเชยการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และจัดหาปัจจัยการผลิตในการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิด ซึ่งหมดระยะเวลาสนับสนุนในเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549ก) ภาคเหนือเป็นภาคที่มีผลผลิตสูงสุด เท่ากับ 79,094 ตัน และจังหวัดเชียงใหม่ มีผลผลิตสูงสุด เท่ากับ 25,836 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2549ข) พื้นที่ปลูกกระเทียมที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในเขตอำเภอ ฝาง เชียงดาว แม่เอย การดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นลักษณะการรวมตัวกัน

ของเกษตรกรผู้ผลิตในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตรจำกัด ในปี พ.ศ. 2547 จังหวัดเชียงใหม่มีสหกรณ์ทั้งสิ้น 200 สหกรณ์ เป็นสหกรณ์การเกษตร 103 สหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2550)

สหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรเกิดจากการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่ ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ มีสมาชิกทั้งสิ้น 492 ราย (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2550) เป็นกลุ่มเกษตรกรกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการเปิดการค้าเสรี ระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจาก อ.แม่เมาะ มีพื้นที่ติดชายแดนทำให้มีการนำเข้ากระเทียมทั้งที่ถูกกฎหมาย และไม่ถูกกฎหมาย เข้ามาในพื้นที่ แต่เกษตรกรยังคงปลูกกระเทียมในพื้นที่อยู่ (ประยูทธ เป็นนุถ, สัมภาษณ์) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด และปัญหาจากการดำเนินงาน เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด
2. ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด
3. เป็นแนวทางให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน
4. เป็นแนวทางให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมที่มีการดำเนินงานในรูปแบบสหกรณ์

นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน

นิยามศัพท์

การดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมหลักของธุรกิจ ประกอบด้วย กิจกรรมด้านการตลาด การเงิน การผลิตและดำเนินงาน การบริหารทรัพยากรบุคคล การวิจัยพัฒนา การจัดการ และปัญหาต่าง ๆ

สหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด หมายถึง สหกรณ์การเกษตรที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่ ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538 ในชื่อสหกรณ์ผู้ปลูกกระเทียมแม่เมาะ จำกัด ในเวลาต่อมาได้ทำการเปลี่ยนชื่อเป็น สหกรณ์การเกษตรท่าตอน จำกัด มีสำนักงานสหกรณ์ตั้งอยู่เลขที่ 31 ม.2 ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่

การวิเคราะห์ โดยเทคนิค SWOT หมายถึง การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) เป็นการวิเคราะห์ที่ก่อให้เกิดความเหมาะสมระหว่างความสามารถภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และสถานการณ์ภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) (พัคตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และพสุ เศษะรินทร์, 2542)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved